

Remissyttrande över Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten, Betänkande av 2015 års vallagsutredning (SOU 2016:71)

Yttrandet har utarbetats av SeniorNet Sweden, en ideell förening med 46 lokala avdelningar Sverige runt. Det har sammanställts av Per-Ola Larsson (SN Södermalm), Olov Östberg (SN Botkyrka), Solvig Grönstedt (SN Kungshomen) och Björn Österlind (SN Internet). Förutom senior-kurs-verksamhet om hantering av IT-verktyg (såsom mobiltelefoner) och IT-tillämpningar (såsom betalningstransaktioner) verkar SeniorNet för att civilsamhällets snabba digitalisering skall vara seniorinkluderande (såsom tillgång till Internet på äldreboenden).

Orkanen ny teknik tilltar i styrka. Ett tecken bland många andra är att Riksbanken avser att lansera en bit-coin inspirerad *e-krona* samt att Skatteverket tillhandahåller ett e-id-kort som i flera EU-länder har samma giltighet och säkerhetsklass som ett svenskt pass.

Vid årsskiftet 2003-2004 passerade antalet BankID-användare 100 000 stycken; ett stort antal med tanke på att det då fanns relativt få tjänster där man kunde använda sin e-legitimation. Skatteverket och Försäkringskassan var emellertid tidigt ute med att e-anpassa sina tjänster och kom att tjäna som lokomotiv i den ökande användningen av e-legitimationer. Under år 2016 avlämnade 5,4 miljoner personer en e-deklaration, varav 1,5 miljoner använde sig av ett Mobilt BankID. Ännu ett tecken på digitaliseringens framväxt är att *Digitaliseringskommissionen 2016-12-15* till *Digitaliseringsministern* överlämnade ett förslag till inrättandet av en *Digitaliseringsmyndighet*.

Med största sannolikhet kommer röstningssystemet att digitaliseras på samma sätt som skett med den årliga inkomstdeklarationen. Estland har redan möjliggjort (en ur säkerhets-synpunkt kritiserad) e-röstning per distans/internet via ett nationellt ID-kort; detta utnyttjades vid senaste valet av 25 % av de röstande. Kanada, Indien och Schweiz har delvis infört e-röstning.

SeniorNet bedömer att teknik_och_samhälle inte har den säkerhets- och mognadsgrad som krävs för den typ av IT-lösning som valts i Estland. Däremot anser SeniorNet att tiden är mogen i Sverige för en seriös studie- och digitaliseringsansats i anslutning till **utredningsförslaget att valsedlar ska finnas innanför valskärmen**.

SeniorNet Förslag 1: Digital försöksverksamhet i nästkommande val.

Relativt omgående bör beslut tas om tillsättande av en studiegrupp avseende digital valframtid i enlighet med förslag 2, 3, 4 nedan.

SeniorNet Förslag 2: Digitala valsedlar innanför valskärmen och vägledad röstning.

Vallagsutredningens slutsats är att valsedlar bör tillhandahållas innanför valskärmen på ett röstmottagningsställe. Detta tillstyrker SeniorNet med tillägget att valsedelshanteringen skall ske via en digital dialog och avslutas med en digital röstning. Den slutliga tekniska lösningen skall naturligtvis bli föremål för en mycket noggrann analys-, design- och upphandlingsprocess, men de principiella stegen föreslås vara:

- [0] Direktadresserad information om den nya valtekniken har skickats till alla röstberättigade och har demonstrerats i olika TV-program samt via reklam i TV och sociala medier och på Valmyndighetens webbplats.
- [1] Valförrättaren kontrollera att alla digitala valskärmar är driftsklara.
- [2] Skyltar, broschyrer och handledare vägleder de röstande.
- [3] Röstaren identifierar sig gentemot den digitala röstlängden och tilldelas ett valbås.
- [4] Steg för steg följer röstaren valdialogen på pekskärmen.
- [5] Röstaren trycker på Godkänn, varvid röstningen registreras lokalt.

SeniorNet Förslag 3: Som komplement/alternativ till Förslag 2 printas valsedlarna ut i valbåset varefter de på traditionellt sätt läggs i valkuvert.

Denna möjlighet har aktualiserats av utredningen. SeniorNet vill framhålla att datortekniken redan är så väl utvecklad att man bör kunna tillämpa ett printningssystem redan 2018.

SeniorNet Förslag 4: Genomförande av förslag 2/3 via bärbar dator för röstmottagning typ äldreboenden.

- [1] Den uppsökande valförrättaren kvitterar ut den bärbara röstningsdatorn.
- [2] osv.

SeniorNet Förslag 5: Genomförande av förslag 1-4 underlättar den hanteringsbetungande "ångerröstningen", men Seniornet föreslår ändå att ångerröstningen på sikt slopas.

Avslutningsvis har SeniorNet en stor medlemskår till förfogande för fortsatt dialog och deltagande i försöksverksamheter.

Stockholm den 23 januari 2017

Anders Lundkvist
Ordförande SeniorNet Sweden